

FSMA

www.fsma.be

FSMA NEWS

Nieuwsbrief kredietgevers

Juli 2020

**STRIJD TEGEN WITWASSEN VAN GELD EN
FINANCIERING VAN TERRORISME**

IN DEZE NIEUWSBRIEF

Vaststellingen na inspecties bij kredietgevers

VASTSTELLINGEN NA INSPECTIES BIJ KREDIETGEVERS

In 2019 heeft de FSMA inspecties verricht bij een aantal kredietgevers¹.

Daarbij was het in de eerste plaats de bedoeling om het organisatorisch kader te beoordelen (gedragslijnen, procedures en interne-controlemaatregelen) dat door de kredietgevers is opgezet om te voldoen aan hun verplichtingen in de strijd tegen witwassen van geld en financiering van terrorisme ('SWG/FT'), als opgelegd door de witwaswet² en het FSMA-reglement van 3 juli 2018.

De FSMA heeft per inspectie een afzonderlijk verslag opgesteld voor de kredietgever waarin de FSMA administratieve maatregelen heeft uitgevaardigd en heeft aangegeven binnen welke termijn de kredietgever de tekortkomingen moet verhelpen. De betrokken kredietgevers hebben alle feiten erkend en de nodige stappen ondernomen om aan de uitgevaardigde bevelen te voldoen. Deze worden voortdurend opgevolgd door de FSMA.

DE ALGEMENE VASTSTELLINGEN VAN DE FSMA:

- / bij de algemene risicobeoordeling brengen sommige kredietgevers de specifieke risico's van hun activiteit niet volledig in kaart;
- / bij de individuele risicobeoordelingen bepalen de kredietgevers niet systematisch het risiconiveau van elke klant, brengen zij hun klanten niet steeds onder in een risicocategorie of kunnen zij aan de FSMA niet aantonen dat zij voldoen aan die verplichtingen;
- / de kredietgevers voeren geen of ontoereikende procedures in voor de SWG/FT;
- / de kredietgevers voeren niet altijd interne-controlemaatregelen in om de zwakke punten in hun SWG/FT-regeling op te sporen zodat ze passende maatregelen kunnen nemen om die te verhelpen;
- / de kredietgevers voldoen niet steeds aan hun wettelijke verplichting tot sensibilisering en opleiding van agenten, distributeurs en personeelsleden met een functie die zulks vereist.

¹ De FSMA is niet bevoegd om toezicht uit te oefenen op kredietgevers die ook een prudentieel controlestatuut hebben (kredietinstelling, verzekeringsonderneming, beursvennootschap, betalingsinstelling of instelling voor elektronisch geld) waardoor zij onder toezicht staan van de Nationale Bank van België.

² Wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten.

De witwaswet is van toepassing op kredietgevers in consumentenkrediet en in hypothecair krediet die in België zijn gevestigd, en op bijkantoren in België van personen met gelijkaardige activiteiten die vallen onder het recht van een andere lidstaat van de EER.

In 2019 heeft de FSMA een aantal kredietgevers gecontroleerd. Die waren geselecteerd op basis van de resultaten van de risicoanalyse die zij had uitgevoerd.

De inspecties werden een maand op voorhand aangekondigd. Alvorens ons ter plaatse te begeven, heeft de FSMA alle informatie en documenten geanalyseerd die deze kredietgevers haar, op haar vraag, hebben bezorgd. De inspecties ter plaatse namen 4 tot 5 dagen in beslag.

De FSMA heeft vastgesteld dat de gecontroleerde kredietgevers een algemene risicobeoordeling hadden uitgevoerd maar zonder de specifieke kenmerken van hun activiteiten en van de risico's waaraan zij zijn blootgesteld in kaart te brengen en te beoordelen. De kredietgevers hielden met name niet in alle opzichten rekening met de kenmerken van hun klanten, van de producten, diensten of verrichtingen die zij aanbieden, van de betrokken landen of geografische zones en van de distributiekkanalen die zij gebruiken.

Daarnaast heeft de FSMA een aantal tekortkomingen vastgesteld bij de indeling van de klanten in categorieën volgens hun risiconiveau:

- / sommige kredietgevers hadden geen risicocategorieën gecreëerd;
- / andere kredietgevers hadden risicocategorieën gecreëerd maar die waren niet in lijn met hun algemene risicobeoordeling. Voor het opstellen van risicocategorieën moet de kredietgever uitgegaan van de WG/FT-risico's die hij bij de algemene risicobeoordeling in kaart heeft gebracht. Op die manier kan hij situaties die dezelfde waakzaamheidsmaatregelen vereisen, bundelen in eenzelfde categorie;
- / niet alle klanten waren ingedeeld in een categorie, of de kredietgever kon niet aantonen dat hij aan elke klant een risiconiveau had toegekend na een individuele risicobeoordeling. Een kredietgever moet een WG/FT-risiconiveau toekennen aan zijn klanten. Afhankelijk van dat risiconiveau moet hij welbepaalde waakzaamheidsmaatregelen nemen. Daarnaast moet een kredietgever aan de FSMA kunnen aantonen dat de waakzaamheidsmaatregelen die hij toepast, zijn afgestemd op het WG/FT-risiconiveau dat hij heeft vastgesteld bij de individuele risicobeoordeling van zijn klant. Dit houdt in dat hij het WG/FT-risiconiveau van elke klant moet kunnen verantwoorden.

Tot slot heeft de FSMA vastgesteld dat de kredietgevers geen interne controlemaatregelen hadden opgesteld of toegepast conform de witwaswet. Die stelt immers dat een kredietgever doeltreffende interne controlemaatregelen moet ontwikkelen en toepassen die evenredig zijn met zijn aard en omvang om na te gaan of de procedures die hij heeft ingevoerd, worden nageleefd. Die interne-controlemaatregelen moeten zijn afgestemd op de WG/FT-risico's die de kredietgever in kaart heeft gebracht.

De FSMA heeft de SWG/FT-procedures van elke kredietgever getoetst aan het wet- en regelgevend kader. Als er een procedure ontbrak, heeft de FSMA de kredietgever opgedragen die in te voeren in zijn organisatorisch SWG/FT-kader. Het ging bijvoorbeeld om regels voor het opvolgen en actualiseren van de algemene risicobeoordeling die bij verschillende kredietgevers ontbraken.

Waar de SWG/FT-procedures niet strookten met het wet- en regelgevend kader, heeft de FSMA de kredietgever de opdracht gegeven zijn procedures te herzien. Zo had een kredietgever bijvoorbeeld een procedure voor identiteitsverificatie uitgewerkt die er de facto op neerkwam dat hij de identiteit van een klant verifieerde **na** een zakenrelatie met hem te zijn aangegaan en hem geld ter beschikking te hebben gesteld, zonder te voldoen aan de voorwaarden die de wet oplegt. De FSMA heeft de kredietgever opgedragen deze procedure te herzien en de nodige maatregelen te nemen opdat zij zou beantwoorden aan het wet- en regelgevend kader.

Naast deze algemene vaststellingen heeft de FSMA een aantal specifieke tekortkomingen opgemerkt.

Volgens de witwaswet moeten de onderworpen entiteiten er zich vooraf van vergewissen dat de personen die de functie van AMLCO³ waarnemen, voldoen aan bepaalde voorwaarden. De FSMA heeft vastgesteld dat de AMLCO niet altijd voldoende kennis heeft van het Belgisch wet- en regelgevend kader voor witwaspreventie, in het bijzonder van de dwingende bepalingen over financiële embargo's.

De FSMA heeft ook opgemerkt dat de AMLCO soms onvoldoende beschikbaar is om zijn functie doeltreffend, onafhankelijk en autonoom uit te oefenen, vooral wanneer hij nog andere functies uitoefent. De cumulatie kan zo zwaar zijn dat de AMLCO onvoldoende beschikbaar is om zijn functie van AMLCO te vervullen.

Voorts heeft de FSMA vastgesteld dat sommige kredietgevers niet systematisch informatie verzamelen over de bestemming van de kredieten die zij verlenen. Nagaan wat het doel is van de transactie, en daarbij ook achterhalen waarvoor de klant het geld dat hem als krediet wordt verleend gaat aanwenden, maakt integraal deel uit van de identificatie van de kenmerken van de zakelijke relatie of de occasionele verrichting en laat toe het risico op terrorismefinanciering correct in te schatten⁴.

Zo is er sprake van een lager risico op terrorismefinanciering als een kredietgever een klant een krediet verleent om de aankoop te financieren van goederen die hij zelf verkoopt. In dat geval verleent de kredietgever immers een krediet zonder het geld fysiek ter beschikking te stellen van de klant.

Tot slot heeft de FSMA vastgesteld dat sommige kredietgevers onvoldoende sensibiliserings- en opleidingsprogramma's opzetten voor hun personeelsleden met een functie die zulks vereist, alsook voor hun agenten en distributeurs. Zo heeft de FSMA bijvoorbeeld vastgesteld dat sommige personeelsleden, hoewel hun functie dit vereist, onvoldoende gesensibiliseerd en opgeleid zijn om atypische verrichtingen op te merken die, onder de verantwoordelijkheid van de AMLCO, grondig geanalyseerd moeten worden. Die personen moeten de gedragslijnen, procedures en interne-controlemaatregelen van de kredietgever kennen en begrijpen.

Een gebrek aan sensibilisering en opleiding van het personeel kan er immers toe leiden dat de kredietgever de geldende wettelijke en reglementaire bepalingen niet naleeft. De FSMA herinnert eraan dat de AMLCO meer bepaald tot taak heeft toe te zien op de sensibilisering en opleiding van personeel, agenten en distributeurs, en dat in de gedragslijnen, procedures en interne-controlemaatregelen aandacht moet worden besteed aan de sensibilisering van personeelsleden voor WG/FT-risico's en aan hun opleiding zodat zij weten welke maatregelen moeten worden genomen om dergelijke risico's te beperken.

Een kredietgever heeft de FSMA een kopie bezorgd van de slides die hij had gebruikt voor de opleiding van personeelsleden bij indiensttreding, samen met een door de deelnemers ondertekende aanwezigheidslijst. De FSMA heeft rekening gehouden met die documenten om het sensibiliserings- en opleidingsniveau te bepalen van de personeelsleden met een functie die dat vereist.

³ Anti-money laundering compliance officer.

⁴ Zie de Gemeenschappelijke ESA-richtsnoeren, 4 januari 2018, p. 40, beschikbaar op [de website van de FSMA](#).